

საზოგადოებრივი მაუწყებლის განვითარების კონცეფცია

შესავალი

საზოგადოებრივი მაუწყებელი განსაკუთრებული მნიშვნელობის ინსტიტუტია, რადგან მისი მისია გაცილებით ფართოა, ვიდრე მხოლოდ ინფორმაციის გავრცელება. იგი არის სივრცე, სადაც საზოგადოება საკუთარ თავს ხედავს, საკუთარ პრობლემებზე საუბრობს, საკუთარ კულტურას იცნობს და მომავლის შესახებ მსჯელობს.

დღეს საზოგადოება სწრაფად იცვლება. იცვლება ინფორმაციის მიღების საშუალებები, კომუნიკაციის ფორმები და მოქალაქეების მოლოდინები. ადამიანები ყოველდღიურად იღებენ ინფორმაციის უზარმაზარ ნაკადს, თუმცა სულ უფრო რთული ხდება სანდო და გადამოწმებული ინფორმაციის გარჩევა. ამავდროულად, საზოგადოებაში იზრდება დაყოფა, მცირდება ერთმანეთის მოსმენის კულტურა და ხშირად იკარგება სივრცე, სადაც განსხვავებული მოსაზრებების მქონე ადამიანებს შეუძლიათ მშვიდი და შინაარსიანი დიალოგი.

საქართველოში არსებული პოლიტიკური და საზოგადოებრივი გარემო საზოგადოებრივი მაუწყებლის მიმართ განსაკუთრებულ პასუხისმგებლობას აჩენს. მაღალი პოლიტიკური პოლარიზაციის პირობებში მოქალაქეებს სჭირდებათ სანდო და პროფესიული საინფორმაციო სივრცე, სადაც მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი და პოლიტიკური საკითხები დაბალანსებულად, ფაქტებზე დაყრდნობით და განსხვავებული მოსაზრებების სათანადო წარმოჩენით განიხილება.

საზოგადოებრივი მაუწყებლის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფუნქციაა ხელი შეუწყოს ინფორმირებული მოქალაქის ჩამოყალიბებას. დემოკრატიული საზოგადოება შეუძლებელია ინფორმირებული მოქალაქეების გარეშე, ხოლო ინფორმირებული მოქალაქე შეუძლებელია სანდო ინფორმაციისა და ხარისხიანი ჟურნალისტიკის გარეშე.

დღეს საზოგადოებრივი მაუწყებლის წინაშე არსებული მთავარი გამოწვევა მხოლოდ ტექნოლოგიურ ცვლილებებთან ადაპტაცია არ არის. არანაკლებ მნიშვნელოვანია მოქალაქეებთან კავშირის გაძლიერება, მათი საჭიროებების უკეთ გაგება და ისეთი შინაარსის შექმნა, რომელიც პასუხობს საზოგადოების რეალურ ინტერესებსა და მოლოდინებს.

საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა იყოს მოქალაქეზე ორიენტირებული ინსტიტუტი, რომელიც უსმენს საზოგადოებას, სწავლობს მის საჭიროებებს და საკუთარ საქმიანობას სწორედ ამ საჭიროებებზე აგებს.

ხედვა

ჩემი ხედვაა საზოგადოებრივი მაუწყებელი იყოს საზოგადოებრივი ინტერესის, პროფესიული ჟურნალისტიკის, კულტურული მრავალფეროვნებისა და მოქალაქეთა ჩართულობის მთავარი პლატფორმა საქართველოში.

საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა აერთიანებდეს საზოგადოებას და არა ყოფდეს მას; უნდა უწყობდეს ხელს დიალოგს და არა დაპირისპირებას; უნდა აძლევდეს მოქალაქეებს ცოდნას, ინფორმაციასა და შესაძლებლობას, უკეთ გაიაზრონ საკუთარი ქვეყანა და მათ წინაშე არსებული გამოწვევები.

საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა იყოს დემოკრატიული საზოგადოების ერთ-ერთი საყრდენი ინსტიტუტი, რომელიც ხელს უწყობს ინფორმირებულ საჯარო დისკუსიას, მოქალაქეთა ჩართულობასა და საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობის კულტურის განვითარებას.

საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა იყოს ადგილი, სადაც მოქალაქეები არა მხოლოდ ინფორმაციას იღებენ, არამედ საკუთარი აზრის გამოხატვის, გამოცდილების გაზიარებისა და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობის შესაძლებლობასაც ხედავენ.

I. ხარისხიანი ჟურნალისტიკა და პროფესიული დამოუკიდებლობა

საზოგადოებრივი მაუწყებლის მთავარი ღირებულება მისი სანდოობაა, ხოლო სანდოობის საფუძველი – ხარისხიანი ჟურნალისტიკა.

საზოგადოებრივ მაუწყებელში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს პროფესიული და ეთიკური სტანდარტების დაცვას, ფაქტების გადამოწმებას, პასუხისმგებლიან ჟურნალისტიკასა და საზოგადოების წინაშე ანგარიშვალდებულებას.

ხარისხიანი ჟურნალისტიკა შეუძლებელია პროფესიული დამოუკიდებლობის გარეშე. საზოგადოებრივი მაუწყებლის სიძლიერე სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ იგი საზოგადოების ინტერესებს ემსახურება და არა რომელიმე პოლიტიკური, კომერციული თუ სხვა გავლენის ჯგუფის ინტერესებს.

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური საკითხების გაშუქებისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს განსხვავებული მოსაზრებების სამართლიან, დაბალანსებულ და პროფესიულ წარმოჩენას. საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა იყოს ადგილი, სადაც მოქალაქეები ეცნობიან არა მხოლოდ მოვლენებს, არამედ მათ შესახებ არსებულ განსხვავებულ ხედვებსაც.

საზოგადოებრივი მაუწყებლის სიძლიერე სწორედ მის უნარშია, შექმნას გარემო, სადაც ჟურნალისტიკა ემსახურება საზოგადოებას, ხოლო საზოგადოებრივი ინტერესი დგას პოლიტიკური, კომერციული თუ სხვა ჯგუფური ინტერესების ზემოთ.

II. მოქალაქეზე ორიენტირებული საზოგადოებრივი მაუწყებელი

საზოგადოებრივი მაუწყებლის საქმიანობის ცენტრში მოქალაქე უნდა იდგეს.

თანამედროვე საზოგადოებრივ მაუწყებელს არ შეუძლია მხოლოდ ინფორმაციის გავრცელებით შემოიფარგლოს. მან მუდმივად უნდა შეისწავლოს საზოგადოების საჭიროებები, მოუსმინოს მოქალაქეებს და საკუთარი საქმიანობა მათ ინტერესებს მოარგოს.

ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია:

- აუდიტორიის ინტერესებისა და საჭიროებების რეგულარული კვლევა;
- მოქალაქეთა უკუკავშირის ეფექტიანი მექანიზმების განვითარება;
- საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი საკითხების ხელმისაწვდომი და გასაგები ფორმით მიწოდება;
- სხვადასხვა ასაკობრივი და სოციალური ჯგუფისთვის შესაბამისი შინაარსის შექმნა;
- საზოგადოებრივი ინტერესის თემებისადმი განსაკუთრებული ყურადღება.

საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა უსმენდეს საზოგადოებას და არა მხოლოდ ესაუბრებოდეს მას.

III. საზოგადოებრივი მაუწყებელი როგორც დიალოგის სივრცე

საზოგადოებრივი მაუწყებლის ერთ-ერთი უმთავრესი დანიშნულებაა მოქალაქეებს შორის კომუნიკაციისა და ურთიერთგაგების ხელშეწყობა.

საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა უნდა შექმნას სივრცე, სადაც შესაძლებელი იქნება მნიშვნელოვანი საკითხების განხილვა, განსხვავებული აზრის მოსმენა და საერთო ინტერესების აღმოჩენა.

საზოგადოებრივი დისკუსიების, დებატების, მოქალაქეთა მონაწილეობისა და საზოგადოებრივი ინტერესის თემებზე ღია საუბრის ხელშეწყობა მაუწყებლის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებად მიმაჩნია.

IV. რეგიონები, ადამიანები და მრავალფეროვნება

საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა იყოს მთელი საქართველოს მაუწყებელი.

აუცილებელია რეგიონების ცხოვრებისა და ადგილობრივი თემებისთვის მნიშვნელოვანი საკითხების უფრო ფართო და სისტემური გაშუქება. მოქალაქეებმა უნდა იგრძნონ, რომ საზოგადოებრივი მაუწყებელი არა მხოლოდ დედაქალაქის, არამედ მთელი ქვეყნის ცხოვრებას ასახავს.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს ახალგაზრდებს, უფროსი თაობის წარმომადგენლებს, ეთნიკურ უმცირესობებს, ქალებს, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებსა და საზოგადოების იმ ჯგუფებს, რომელთა ხმა ხშირად ნაკლებად ისმის საჯარო სივრცეში.

საზოგადოებრივი მაუწყებელი უნდა იყოს ადგილი, სადაც ყველა მოქალაქე საკუთარ თავს ხედავს.

V. განათლება, კულტურა და საზოგადოებრივი ღირებულება

საზოგადოებრივი მაუწყებლის განსაკუთრებული ფუნქციაა ისეთი შინაარსის შექმნა, რომელსაც საზოგადოებრივი მნიშვნელობა აქვს და რომლის შექმნას კომერციული ინტერესები ყოველთვის ვერ უზრუნველყოფს.

საგანმანათლებლო პროექტები, ქართული კულტურის პოპულარიზაცია, მეცნიერებისა და ხელოვნების მხარდაჭერა, ისტორიული მეხსიერების შენარჩუნება და ახალგაზრდებისთვის შემეცნებითი პროგრამების შექმნა უნდა დარჩეს საზოგადოებრივი მაუწყებლის ერთ-ერთ მთავარ მიმართულებად.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქართული კულტურული მრავალფეროვნების წარმოჩენა, რეგიონული კულტურის მხარდაჭერა და ეროვნული მემკვიდრეობის პოპულარიზაცია.

საზოგადოებრივი მაუწყებელი მნიშვნელოვან როლს უნდა ასრულებდეს ცოდნის, კრიტიკული აზროვნებისა და სამოქალაქო კულტურის განვითარებაში.

VI. საზოგადოებრივი მაუწყებელი ცვლილებების ეპოქაში

მედია გარემო მუდმივად იცვლება და საზოგადოებრივმა მაუწყებელმაც უნდა შეძლოს ამ ცვლილებებთან ადაპტაცია.

მაუწყებელი უნდა იყოს იქ, სადაც მისი აუდიტორიაა. ეს ნიშნავს ახალი პლატფორმების, ახალი ფორმატებისა და კომუნიკაციის ახალი შესაძლებლობების გამოყენებას, განსაკუთრებით ახალგაზრდა აუდიტორიასთან მიმართებით.

თუმცა ტექნოლოგია მხოლოდ საშუალებაა. მთავარი ამოცანა რჩება უცვლელი — ხარისხიანი, სანდო და საზოგადოებისთვის სასარგებლო შინაარსის შექმნა.

დასკვნა

ჩემი ხედვით, საზოგადოებრივი მაუწყებლის მთავარი დანიშნულება საზოგადოებრივი ინტერესის მსახურებაა.

იგი უნდა იყოს სივრცე, სადაც მოქალაქეები იღებენ სანდო ინფორმაციას, ეცნობიან საკუთარ კულტურას, მსჯელობენ საერთო პრობლემებზე და მონაწილეობენ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

საზოგადოებრივი მაუწყებლის წარმატება განისაზღვრება არა მხოლოდ იმით, რამდენ ადამიანს აწვდის ინფორმაციას, არამედ იმით, რამდენად ეხმარება მოქალაქეებს

საკუთარი ქვეყნის უკეთ გაგებაში, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობასა და ერთმანეთის მოსმენაში.

სწორედ ასეთი საზოგადოებრივი მაუწყებელი იქნება თანამედროვე, ძლიერი და საზოგადოებისათვის ნამდვილად საჭირო ინსტიტუტი — მოქალაქეების საერთო სივრცე, რომელიც აერთიანებს საზოგადოებას, ამყარებს დიალოგს და ქმნის საზოგადოებრივ ღირებულებას.